El palau Güell secret

Des de l'interior de la sorprenent agulla del terrat s'obté una visió inèdita del saló central del Palau.

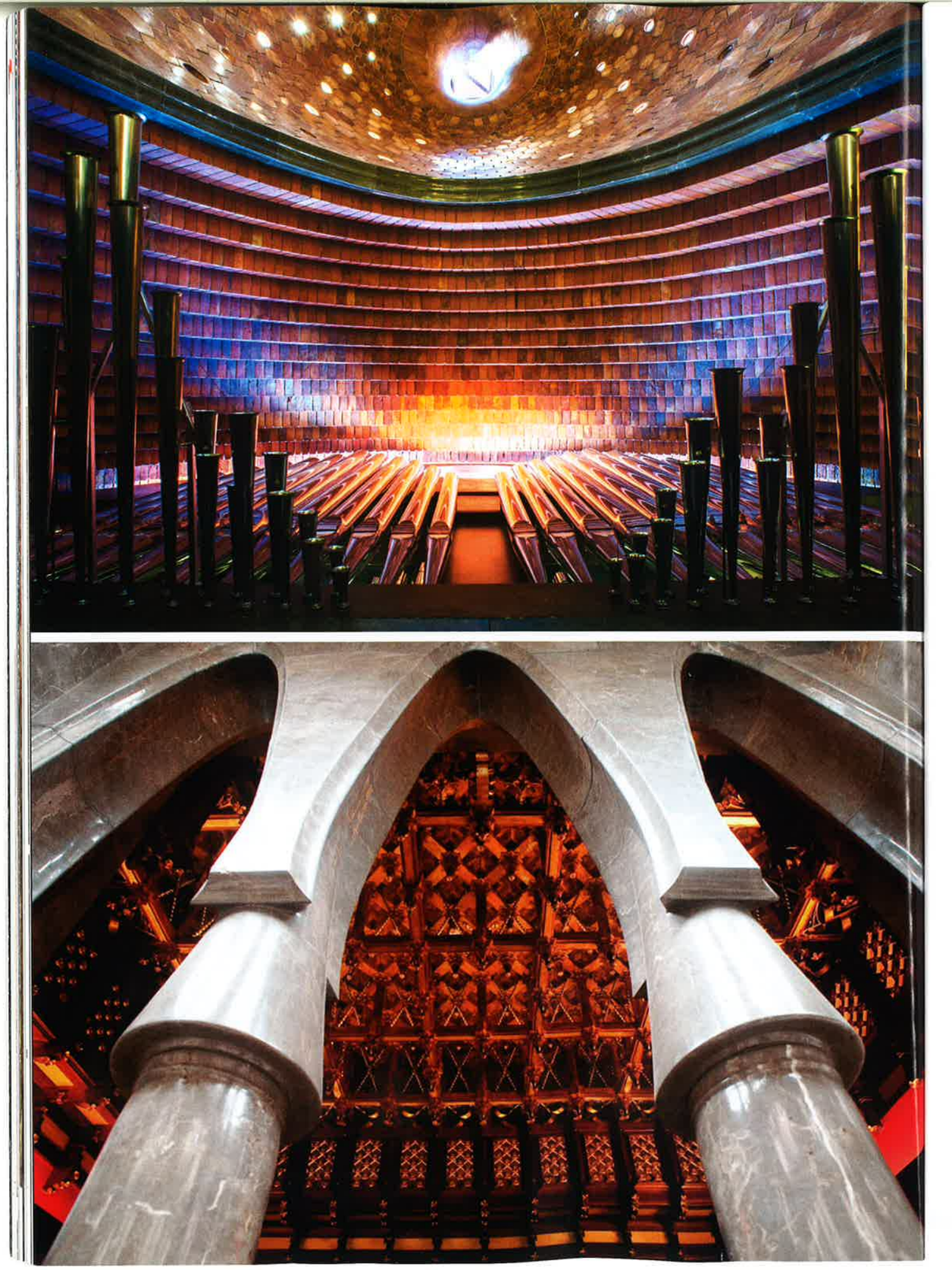

A la màgia de visitar una obra de Gaudí amb una llum especial al vespre, s'hi afegeix l'oportunitat d'accedir a alguns espais habitualment tancats al públic. Sense desvelar tots els secrets (hi heu d'anar per descobrir-los), en aquest reportatge us n'apuntem uns quants.

Text **Montse Armengol** Fotografia **Ramon Manent**

L'any 1878, l'industrial Eusebi Güell Bacigalupi va acudir a l'Exposició Universal de París per admirar les darreres novetats tecnològiques. Al pavelló espanyol va quedar impressionat per una vistosa vitrina que exposava els guants de la guanteria Comella de Barcelona. De retorn a la Ciutat Comtal, Güell va anar de dret a la guanteria del carrer Avinyó per interessar-se per l'autor d'aquell expositor tan bell: es tractava d'un jove arquitecte anomenat Antoni Gaudí.

Així va començar una relació fructífera per ambdues bandes: la d'un arquitecte talentós i la d'un ric mecenes que, al llarg de quatre dècades, li va permetre portar a terme amb llibertat les seves idees innovadores i agosarades. Els pavellons Güell de Sarrià, el parc Güell, el celler del Garraf, l'església de la colònia Güell i el Palau Güell van ser les obres més importants que Gaudí va fer per encàrrec de l'industrial. I sens dubte, de totes elles, la més personal va ser la luxosa residència familiar que va construir a prop de la Rambla de Barcelona. >>>

Llums i ombres del Palau Güell

El fotògraf Ramon Manent, autor de les imatges d'aquest reportatge, és una de les persones que millor coneix el Palau Güell. Amb la mirada sensible de fotògraf hi ha trobat més secrets que tots els estudiosos de Gaudí junts. I encara ara, diu, en cada visita descobreix nous detalls. En el primer llibre que va publicar sobre el Palau, ara fa vint-i-cinc anys, va haver de fer front al problema de la llum. Va fer apagar tots els llums i va fer totes les fotografies —aleshores, amb càmera analògica— amb un temps d'exposició molt llarg. El resultat va ser extraordinari, perquè a pesar de la sensació de reclusió i de foscor que pot fer aquest palau senyorial folrat de pedra grisa i fustes nobles, un cop dins tot són obertures i jocs de llum natural. Gaudí havia resolt la il·luminació de l'edifici en funció de l'orientació, amb lluernes que simulen constel·lacions, finestres que s'eleven, persianes que s'obren amb mecanismes enginyosos i vitralls que filtren colors subtils.

Gaudí hi va instal·lar llums de gas, alguns dels quals (fixeu-vos en els del saló) anticipen l'*art déco* que faria furor deu anys més tard. El que no havia previst era que, al cap de poc d'haver bastit l'edifici, l'electricitat arribaria a Barcelona. El carrer Ferran i la Rambla van ser els primers carrers que van disposar de línies elèctriques al servei dels particulars i, a pesar dels detractors que criticaven les molestes i freqüents apagades, Güell tenia plena confiança en el progrés i va apressar l'arquitecte per adaptar les instal·lacions i els aparells. Avui, en la visita que proposen al vespre, gaudirem d'una il·luminació ben resolta i molt especial. ◂

L'orgue actual del Palau Güell fou construït als Tallers Blancafort l'any 2011. A dalt, vista de la cúpula i les trompetes de l'orgue. A baix, l'enteixinat de la sala de visites.

Els espais ocults

Penetrar en el Palau Güell ens fa sentir com si entréssim en un castell senyorial, en un feu privat, íntim. La visita *El Palau Güell secret* permet entrar als espais ocults que habitualment estan tancats al públic, i com que es fa al vespre, incrementa aquesta sensació de reclusió. Els Güell més aviat es devien sentir protegits quan el carruatge els deixava dins les portes de casa seva, perquè el Raval era un lloc inhòspit per a la moralitat d'una família catòlica i burgesa —al davant mateix tenien un cabaret—, i Gaudí va entendre que calia aïllar tan digna família del caràcter canalla de la barriada. Per això la façana sembla una pantalla tancada i la visita ens fa la sensació de tenir una experiència en un univers paral·lel, aïllat del món. Sentiu-vos també privilegiats d'entrar en espais prohibits i singulars. Us n'apuntem uns quants.

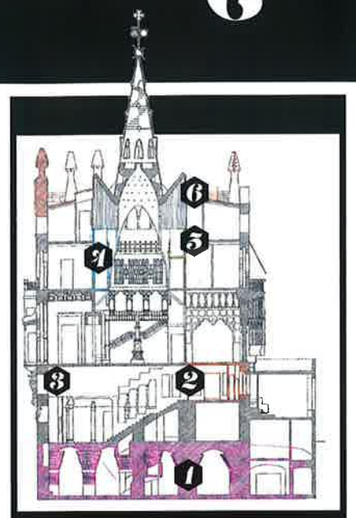

1 EL SOTERRANI

El carrer penetra en el Palau amb la calçada de llambordes que, quina meravella!, Gaudí va fer de fusta per esmorteir el soroll dels carros. En el carreró de l'esquerra veureu les originals; per convèncer-nos, més d'un ens hem ajupit per tocar-les. I seguint el camí de llambordes de fusta penetrem, per una rampa, a la planta soterrània. La rampa helicoidal és sensacional, però està barrada a les visites —ningú no vol que un turmell esquinçat aigualeixi el record d'una visita magnífica.

Al soterrani, fa una dècada, uns estudis van demostrar, un cop més, el geni de Gaudí perquè en aquest espai l'arquitecte aconsegueix donar la funció de fonament a un sistema de pilars i altres elements que normalment no s'usen per a aquesta fi. És un gran espai buit, tant o més eficaç que el fonament més massís. Aconsegueix, de retruc, un espai multiús i transitable, que va ser útil com a magatzem i cavallerisses, i que resol els problemes d'un sòl humit. A la nit, aquest espai polivalent us enamorarà. ◂

2 EL DESPATX DEL SENYOR GÜELL

El Palau no era només residència, sinó també la seu social dels negocis de Güell. El que és ara la part administrativa de la gestió del Palau Güell era el despatx des d'on Eusebi Güell dirigia els seus negocis industrials i de comerç de vins i espirituosos. Observeu que hi ha diverses portes que facilitaven al senyor accés ràpid i control sobre altres espais de la casa. El seu escriptori el veurem exposat en una altra estança del Palau.

Una de les portes mena al passadís del que havia estat la biblioteca; a la visita us convidaran a fer hipòtesis a l'entorn de la presència d'un rentamans en un racó. ◂

3 L'ESCALA SECRETA DEL SERVEI

En els edificis burgesos, el servei entrava des del carrer per una porta discreta i accedia als pisos per una escala funcional i modesta, que aquí us semblarà moderna, tota ella de pedra del Garraf, i amb un treball de forja molt decoratiu. En un replà, veureu una porta suspesa. Al darrere, una escaleta de fusta mena a una tribuna sobre l'altar de la capella. ◂

4 LA TRIBUNA DE L'ORGUE

Sentiu l'emoció d'escoltar l'orgue de ben a prop, amb la màgia de la llum que entra pels vitralls i per les lluernes de la volta del saló principal, l'espai que Güell feia servir per a concerts, recitals i per fer missa. Això us quedarà gravat a la memòria. ◂

5 GELOSIA DE L'ENTRESOLAT

Veureu que la visita dóna l'oportunitat de veure el Palau des del punt de vista del servei, no només dels senyors. Fet i fet, en aquella casa hi vivien més treballadors, entre minyones, majordoms, cuineres, dides, mossos de quadra, cotxers, porters…, que membres de la família eminent!

El Palau és ple de petites tribunes amb gelosies per on el servei podia observar, sense destorbar, si als senyors els faltava res: ja ho heu vist a la capella, però podeu fer el joc de trobar-ne més per tota la casa: als dormitoris, per exemple. També hi ha qui diu que al senyor Güell li agradava espiar els visitants… En una d'aquestes petites balconades, la que dóna al menjador, hi podreu accedir i experimentar l'oportunitat de veure sense ser vist. ◂

6 EL TERRAT IL·LUMINAT

No tenim paraules per a aquest magnífic colofó final. Fixeu-vos en les xemeneies. La major part han estat restaurades i diversos artistes es van oferir a personalitzar-les, però algunes encara tenen part del revestiment original. Aquí és on Gaudí, per primer cop, va posar en pràctica el famós trencadís. Segons sembla, es feia portar les rajoles reciclades d'un altre palau, i amb el sotragueig dels carros Rambla avall bona part es van trencar pel camí. Era un mestre del reciclatge! ◂

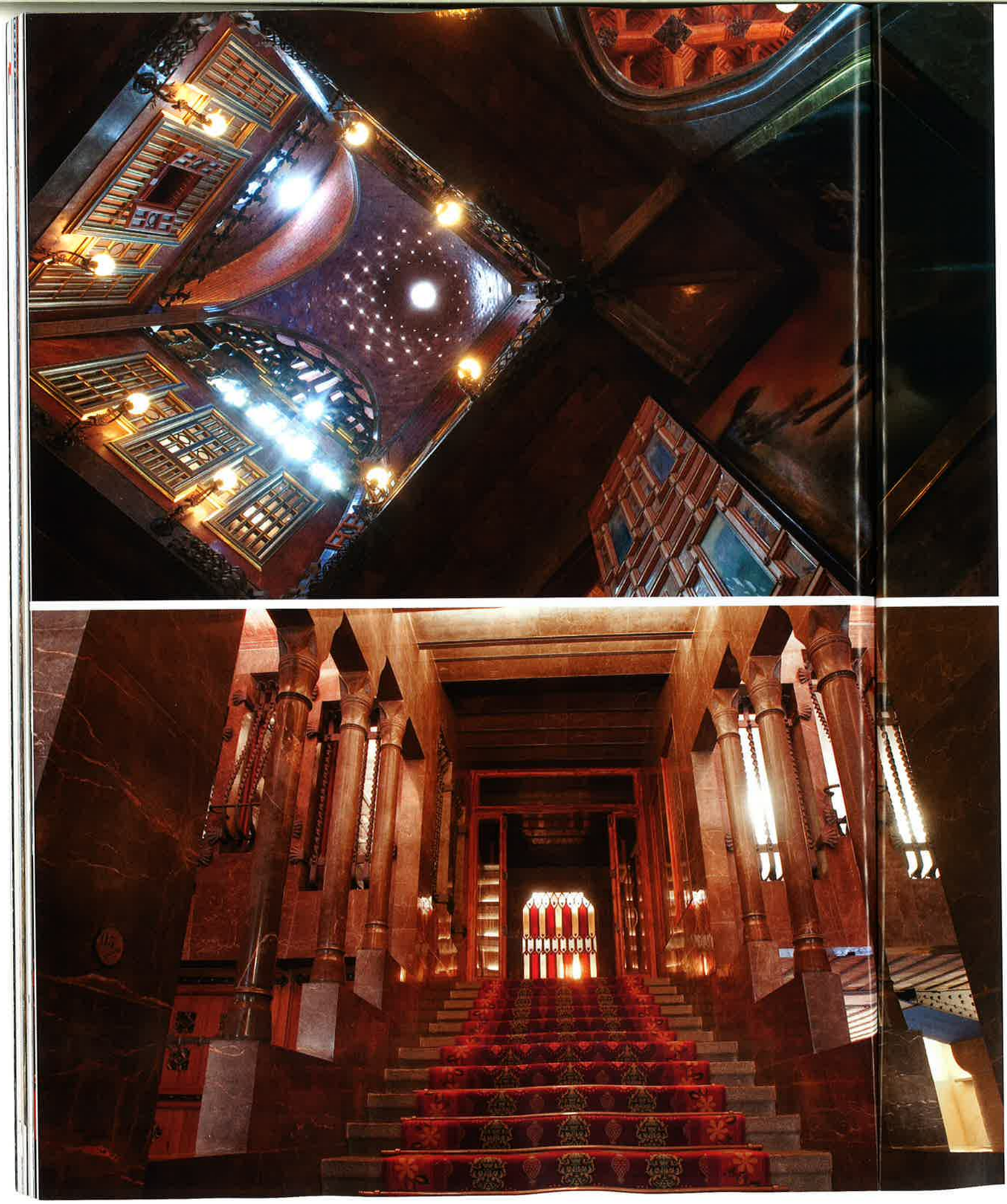

Cobert per una cúpula parabòlica, el saló central està decorat amb pintures d'Aleix Clapés i acull una capella-armari que amaga un altar. Sota aquestes línies, el corredor que comunicava el Palau amb la casa que els Güell tenien a la Rambla. A la imatge inferior esquerra, l'escala principal situada entre els dos vestíbuls.

>>> El Palau Güell va ser l'únic edifici de nova planta projectat i completament acabat per Gaudí. I tenim la sort que està molt ben conservat, que no ha patit mai reformes profundes, perquè tot i que ha estat dedicat a altres usos —del 1954 al 1980 va ser seu de l'Institut del Teatre—, els propietaris han respectat el caràcter singular de l'edifici. Per això, i gràcies a l'esforç dels tècnics de la Diputació per recuperar al màxim possible el mobiliari i la decoració originals, en podem gaudir avui amb tota l'esplendor.

LA LLISTA DEL PATRIMONI MUNDIAL INCLOU EL PALAU I EL PARC GÜELL DES DEL 1984

Model d'una nova arquitectura

Eusebi Güell, industrial vinícola i del ciment, es va casar amb Isabel López, filla d'un personatge encara més eminent, Antonio López, marquès de Comillas. Gràcies a això, Güell va augmentar substancialment el seu patrimoni, els negocis i el poder i va passar a ser un dels homes més rics del país. A més d'industrial, Güell era comerciant, home de negocis i polític, un filantrop promotor dels Jocs Florals a qui agradava envoltar-se d'artistes i intel·lectuals. Necessitava un palau que fos la residència del matrimoni i els deu fills, i que també acollís visites il·lustres i amb espais per a actes socials, recitals i concerts. Amb aquestes instruccions, Gaudí va posar fil a l'agulla envoltat d'un estol d'ajudants i d'artesans de totes les matèries: de la fusta i del ferro, del vidre i de la ceràmica. Plegats, van bastir un palau singular que va quedar enllestit cap al 1890. En aquella època, quan la burgesia comprava una obra d'art o construïa un edifici, els diaris en parlaven, de vegades amb reportatges complets dels flamants habitatges de l'estil dels que veiem avui a les revistes de la perruqueria, amb gravats i fotografies per exhibir la decoració magnífica, l'interiorisme luxós. En el cas del Palau Güell, a més de la premsa local, hi va acudir un fotògraf de la prestigiosa revista de Nova York *The Decorator and Furnisher* per dedicar-li un extens reportatge: havia corregut la veu que a Barcelona s'havia construït un edifici amb solucions arquitectòniques insòlites, un edifici que seria model d'una nova arquitectura per a tot el món. Gaudí va acompanyar l'americà en la visita, de manera que les explicacions del reportatge són fonamentals per entendre les intencions d'un arquitecte que de vegades ens ha semblat críptic, perquè se'n conserva poca documentació original. ◂

Montse Armengol. Historiadora i editora de llibres i revistes | **Ramon Manent.** Fotògraf especialitzat en art, història i geografia de Catalunya.

En el centenari de la mort d'Eusebi Güell, us recomanem participar en alguna de les moltes activitats que s'organitzen dins i fora del Palau Güell.

Text **Montse Armengol**

MERCAT

Fira de Sant Ponç

L'11 de maig se celebra Sant Ponç, patró dels herbolaris. En diversos indrets de Catalunya es fan fires en les quals les herbes remeieres, la mel, els dolços, les fruites en almívar i els productes confitats són protagonistes. Molt a prop del Palau Güell, al carrer Hospital de Barcelona, té lloc una de les fires de Sant Ponç més antigues i de més renom, ubicada aquí per la presència de l'Hospital de la Santa Creu. Era costum, a la primavera, que els herbolaris portessin herbes als malalts per vendre-les-hi, ja que la medicina popular atribuïa a determinades plantes propietats curatives, especialment les collides en aquesta estació de l'any. Aquesta fira de primavera d'origen pagà era tan popular que al segle XVI es va fer coincidir amb el dia de Sant Ponç. Hi haurà parades i activitats.

Districte de Ciutat Vella de Barcelona
Ramelleres, 17. Barcelona | 010

VISITA GUIADA

Visites al Palau Güell

El Palau Güell ofereix un servei de visites guiades en les quals podreu conèixer tots els detalls del Palau dissenyat per l'arquitecte Antoni Gaudí. A partir d'un recorregut per les diferents estances, des de l'estable del soterrani fins a les xemeneies del terrat, descobrireu els detalls ornamentals que amaga l'edifici, el seu origen, la seva història i els seus usos com a residència de la família Güell ara fa més de 125 anys.

Amb la visita *Els Güell a la Rambla. Quatre palaus connectats*, cada tercer diumenge de mes a les 10.30 h, descobrireu quatre palaus relacionats amb Eusebi Güell: el Palau Moja i el Palau Fonollar (ambdós al carrer de la Portaferrissa), la casa de Joan Güell a la Rambla i el Palau Güell. És necessari reservar-hi plaça amb antelació. El preu és de 15€.

La visita *El Palau Güell secret*, cada tercer dissabte de mes, de 20.30 a 22 h, us portarà pels racons habitualment no visitables de l'edifici que us hem relatat en aquest reportatge i us n'assenyalaran molts d'altres detalls. Són espais que tenen un interès especial tant des del punt de vista constructiu com d'ús del Palau en temps que va ser habitat per la família Güell. Entre altres espais, es podran visitar el despatx i la biblioteca del senyor Güell, la sala de fumadors des del trifori superior, la tribuna de l'interior de la capella, la balconada del costat de l'orgue i el terrat il·luminat. Tot plegat amanit amb l'encant d'una visita nocturna. És necessari reservar-hi plaça amb antelació. El preu és de 20 euros.

El dissabte 21 d'abril es farà la presentació de la primera visita d'aquesta modalitat.

Palau Güell. Nou de la Rambla, 3-5. Barcelona | 93 472 57 75
www.palauguell.cat | Tarifa general: 12€. Tarifa reduïda: 9€. Tarifa mini: 5€. Menors de 10 anys, entrada gratuïta. Audioguia inclosa en l'entrada.
Obert de dimarts a diumenge. Horari d'estiu (de l'1 d'abril al 31 d'octubre): de 10 a 20 h | Visites guiades (en català), diumenges a les 12 h. Durada: 1 h.

RUTA GUIADA

Raval, secrets i llegendes

Us recomanem un itinerari per la zona amb més contrastos de Ciutat Vella, l'actual barri cosmopolita que fou territori proscrit extramurs de la ciutat medieval i bressol de la Barcelona revolucionària del segle XIX. Descobrirem convents reconvertits en museus i centres culturals, l'antic hospital, els cementiris parroquials i un monestir romànic. Ho reviurem amb llegendes sobre geperuts i coixos amb oficis marginals, nens orfes marcats amb ferros roents i amors impossibles. Conèixer aquesta tradició oral ens oferirà una nova visió i vivència de la història del barri, el veïnat i la seva realitat actual. La ruta es basa en l'obra de Joan Amades, el folklorista català més prolífic.

CultRuta
Estruc, 10. Barcelona | 93 165 14 72 / 634 53 43 33 | www.cultruta.com
Dissabtes a les 17 h | 15€.

Adreça | Telèfon | Web | Preu | Horari | Pàrquing | Apte per a nens | Adaptat per a discapacitats | Accepten animals | Apte per a celíacs
Espai reservat per a fumadors | Connexió a Internet | Allotjament amb servei de cuina | A tenir en compte | Informació

EFEMÈRIDE

Les principals activitats de l'Any Güell

Us apuntem una selecció de propostes que tindran lloc els mesos vinents al Palau Güell amb motiu del centenari de la mort d'Eusebi Güell i Bacigalupi (1846-1918):

El Palau Güell surt a la Rambla. 23 d'abril, de 10 a 20 h. Amb motiu de la diada de Sant Jordi, el Palau Güell munta una parada de llibres a la Rambla i hi haurà signatura de llibres relacionats amb aquest edifici que és patrimoni de la humanitat. La parada estarà amenitzada per una teatralització de la figura d'Eusebi Güell.

Un matí amb Eusebi Güell i Antoni Gaudí. 10 de juny, de 10 a 11 h. Amb motiu del Dia Internacional del Modernisme, el Palau Güell organitza una visita familiar teatralitzada en la qual Eusebi Güell i Antoni Gaudí parlaran de la construcció de l'edifici i de la societat catalana d'aquell moment.

Òpera Schiava e Regina. 21 de juny, a les 20.30 h. Amb motiu del Dia de la Música, la soprano Maria Teresa Garrigosa interpretarà al Palau Güell fragments de l'òpera Schiava e Regina, que Maria Lluïsa Casagemas va compondre quan tenia disset anys i que ha estat recuperada recentment. És la primera obra d'una dona que va estar programada a l'Estat espanyol, però no es va arribar a estrenar a causa de l'atemptat amb bomba que va tenir lloc al Liceu l'any 1893.

Portes obertes al Palau Güell. 8 de juliol i 15 de desembre, de 10 a 20 h. Jornada especial de portes obertes amb motiu del centenari de la mort d'Eusebi Güell.

Fes d'arquitecte de Güell. 15 de juliol, a les 11 h. Visita familiar i taller on les famílies treballaran el procés de disseny de façanes que seguien els arquitectes alssegles XIX i XX. Taller d'estampació de monotípia.

Fes de Gaudí. 23 de setembre, a les 11 h. Visita familiar i taller on les famílies treballaran amb materials reciclats, com feia Gaudí. Les famílies decoraran fotografies a partir de la tècnica fotogràfica de la cianotípia i amb roba.

IX Cicle de Conferències del Palau Güell. Del mes de març fins a l'octubre, els dilluns a les 19 h, hi ha programades conferències sobre el mecenatge en temps de Gaudí, sobre la decoració del Palau Güell, sobre els vestits de les dones del Palau Güell, sobre la nissaga dels Güell...

Exposició Eusebi Güell i Bacigalupi, patrici de la Renaixença. En el centenari de la seva mort, 1918-2018. Una mostra que dibuixa un recorregut per la vida i el llegat d'Eusebi Güell. Es podrà visitar a partir del 10 de juliol.